

АЗАМАТТЫҚ ІС ЖҮРГІЗУ. СОТ ӨНДІРІСІ, 1-БӨЛІМ (1)

Сот талқылауының басталуы

1. Сотқа дейінгі хаттамалардың тетігі.
2. Іс бойынша талқылауды бастау және жарыспалы құжаттармен алмасу.
3. Істі басқару.
4. Коммерциялық сотта іс басқару.
5. Санкция және іс жүргізу тәртібі.
6. Тараптардың дәлелдемелерді дайындауы.
7. Сарапшылардың көрсеткіштері.
8. Дәлелдемелерді ашу: негізгі ережелер.

1. СОТҚА ДЕЙІНГІ ХАТТАМАЛАРДЫҢ ТЕТІГІ

1998 ж. АСЕ «сотқа дейінгі хаттамалардың» маңызды тетігін енгізді. Сотқа дейінгі хаттамалардың ағылшын тетігінің негізгі мақсаты:

Мақсаты: сот талқылауына байланысты шығындар мен қолайсыздықтарды болдырмау:

- жедел ақпарат алуға жәрдемдесу;
- татуласу келісімін жасасу.

Бұл тәсіл сот процесі, әсіресе істі талқылау – «соңғы үміт» ретінде қаралатын дауды шешудің нысаны болып табылатын тұжырымдамадан туындайды. Хаттамалардағы ережелер қосымша бекітуді қажет етпейді және даулы тараптардың ынтымақтастығын талап етеді.

Соттардың талап – арыз бергенге дейін, яғни істі қарау басталған сәттен бастап қатысуы – ретроспективті болып саналады. Осылайша, судьялар сотқа дейінгі хаттаманы орындамаған тараптардың іс-әрекеттерін сынға алуы мүмкін. Соттар сот шығыстарын бөлу кезінде сот сынына ұшыраған тараптардың іс-әрекеттерін ескеруге құқылы.

Осы хаттамаларда болашақ тараптар мен олардың өкілдері сот талқылауы басталғанға дейін орындауы тиіс «міндеттемелер» белгіленеді.

Осы механизмнің мақсаттарының бірі әрбір Тарап өзінің қарсыласуының артықшылықтарын білуден тұрады. Сондай-ақ, тиімді ақпарат алмасу бітімгершілік келісімді жасауға ықпал ететініне үміт бар.

Мысалы, сотқа дейінгі хаттамалар тетігі шеңберінде медициналық қателіктің құрбаны болғанын мәлімдеген адам аурухананың құжаттарына және басқа да медициналық құжаттарға қол жеткізе алады.

Егер дау талап-арыз берілгенге дейін келсе, сот хаттаманы орындамағаны үшін адамға сот шығыстарын жатқызу жолымен санкция қолдануға құқылы.

Судьялардың түрлі ережелері мен өкілеттіктері ықтимал дәлелдемелер мен мәліметтердің сақталуын және оларға ресми талқылау басталғанға дейін қол жеткізуді реттейді.

2. ІС БОЙЫНША ТАЛҚЫЛАУДЫ БАСТАУ ЖӘНЕ БӘСЕКЕЛЕСТІК ҚҰЖАТТАРМЕН АЛМАСУ

Процесс талапкер талап арыз берген сәтте басталады:

- талапкердің талап қоюы;
- сот талқылауының басталуы.

Бұл талап қоюшының белсенді іс-әрекетін талап етеді, ол тиісті сотқа өзінің сот талқылауына бастамашылық жасау ниеті туралы хабарлауы тиіс.

Іс жүргізу құжаттарын құрастырушылардың абсолютті дәлдікке қол жеткізуге ұмтылысына қарамастан, «старттық тапаншаны ату» сәті жиі дау-дамайдың мәніне айналады.

Процестің «басталған» немесе «қозғалған» күні, сондай-ақ «сот талқылауы бір мағыналы жүріп жатқан» күні әртүрлі құқықтық жүйелерде ерекшеленеді.

Бұл күн кем дегенде екі маңызды іс жүргізу мәселесін шешу үшін маңызды:

- 1) талап қою мерзімінің өтуіне қатысты «мерзімді бұза отырып» процесті бастауға әрекет жасаған ба;
- 2) Ағымдағы процесс «lis alibi pendens» ережесіне сәйкес (мысалы, Брюссель регламентінің режимі бойынша) басым болып саналуы тиіс пе.

Бірақ бұл мәселені шешудің қажеті жоқ. Біз үшін сот талқылауының басталу сәті заңмен анықталады.

Осы уақытқа дейін даулар мен келіспеушіліктер ресми рәсім шеңберінде шешілмейді.

Азаматтық істі қарау сот талап-арызға күнді қойған сәттен басталады (АСЕ 7.2(2)).

Алайда, талап қоюдың ескіру мақсаттары үшін сот кеңсесінің талап-арызын алған неғұрлым ерте істі қараудың басталуы болып саналуы мүмкін.

АСЕ-ге сәйкес сот талқылауын бастаудың негізгі нысаны «талап-арыз нысанын» беру болып табылады. АСЕ талап қоюшының талап қоюдың белгіленген нысаны бойынша талап қоюда көрсетілуге тиіс деректерді таңдау немесе қосу құқығын немесе оларды 14 күн ішінде кешірек көрсету керек пе екенін өзінде сақтайды.

Талап-арыздың егжей-тегжейін анықтай отырып, талапкер жауапкерге талап-арызға қарсы шығуға немесе талап-арызда көрсетілген талаптарды қабылдауға, сондай-ақ қызметті растауға мүмкіндік беретін «жауап пакеті» (response pack) нысанын ұсынуы тиіс.

Әрбір тарап ағылшын азаматтық процесінде «істің мән-жайларын баяндауды» (statement of case) қол сұғумен (бұрын бұл құжаттар «жарыспалы құжаттар» деп аталды) дайындауы тиіс. Онда талап қоюдың немесе талап қоюға қарсылықтың негізгі ережелері болуға тиіс (талап арызда іс бойынша талапкердің позициясы және талапкердің талаптары негізделетін дәлелдемелер болуға тиіс Қазақстан ережелеріне қарағанда Англияда іс бойынша талқылау басталатын құжат (Application form деп аталатын) өте қысқа болып табылады - әдетте екі бетте жазылады. Ал ұстаным мен мән-жайларды баяндау сотқа неғұрлым кеш кезеңде беріледі.

«Істің мән-жайын баяндауда» егжей-тегжейлі құқықтық негіздеме келтірілмеуге тиіс, сол сияқты көптеген дәлелдемелер қоса берілуге тиіс.

Талапкер талап-арызда оның қандай қорғау құралын алуға ұмтылатынын көрсетуі тиіс:

- берешекті өндіріп алу, шығындарды өтеу;
- мәжбүрлеу шаралары немесе тану туралы шешім;
- мәжбүрлеу шаралары, қамтамасыз ету шаралары;
- сот тыйым салуы немесе соттың қандай да бір іс-әрекет жасауға бұйрығы.

3. ІСТІ БАСҚАРУ

Сот «істі басқару» бойынша кең өкілеттіліктерге ие.

1995-1996 жж. өз есептерінде Лорд Вульф бұл механизмді Жоғары Сот төрелігі сотында барлық өндірісті қоса алғанда, әдеттегі рәсім бойынша қаралатын талап қоюлар үшін негіз қалаушы ретінде қабылдады.

Енді сот тиісті мәселелерге баса назар аударылуын, іс жүргізу құқықтарын теріс пайдаланбауын, шығындарды қысқартуды, істің қозғалысын жеделдетуді және оның әділ нәтижесіне қол жеткізу үшін күш-жігерін жұмсауды қамтамасыз етуі тиіс.

Іс басқарудың үш негізгі функциясы бар:

- 1) егер бұл мүмкін болса, медиацияны пайдалануға тараптарды көтермелеу;
- 2) істі тым баяу және тиімсіз қарауды болдырмау;
- 3) АСЕ-нің 1-бөлігінде көрсетілген «негіз қалаушы мақсатқа» сәйкес, сот ресурстарын тепе-тең бөлуді қамтамасыз ету.

Сондықтан сот пен Тараптар соттың «кедей ресурстарына» қол жеткізуге ниет білдірген істі қараудың басқа қатысушыларының бәсекелес талаптарын ескеруі тиіс.

АСЕ-де іс басқарумен байланысты әр түрлі міндеттер атап көрсетіледі. Бұл тізбенің соттың жаңа белсенді рөліне толық сипаттама беру мақсаты жоқ.

Судьялар, әсіресе бірінші сатыда Істі басқару бойынша келесі міндеттерді орындайды:

1. Ынтымақтастық және татуласу келісімі (Тараптар арасындағы ынтымақтастықты көтермелеу, тараптарға барлық дау немесе оның бір бөлігі бойынша бітімгершілік келісімге қол жеткізуге жәрдемдесу; дауды баламалы тәртіппен шешуді көтермелеу; қажет болған жағдайда – соттан тыс келіссөздер немесе талқылаулар жүргізу үшін іс жүргізуді тоқтата тұру).
2. Қатыстылығы мен кезектілігін анықтау (толық талқылауды талап ететін мәселелер және оңайлатылған рәсім шеңберінде қаралуы мүмкін мәселелер қаралатын тәртіпті анықтаудағы даулы мәселелерге жәрдемдесу).

3. Оңайлатылған тәртіппен шешімдер қабылдау (істі қарауды оңайлатылған тәртіппен бастау туралы шешім қабылдау (АСЕ-нің 24-бөлігіне сәйкес), талап-арызды немесе оған табысқа қол жеткізуге мүмкіндігі жоқ ретінде қарсылықты алып тастау туралы шешім қабылдау; алдын ала мәселені шешкеннен кейін өндірісті тоқтату (егер шешім одан әрі талқылауды мағынасыз ететін жағдайда); мәселелерді қараудан алып тастау (АСЕ-нің 24-бөлігіне сәйкес).
4. Істі тез қарауды қамтамасыз ету: іс барысын бақылау жөніндегі кестелерді белгілеу және өзге де шаралар, істі талқылау үшін тиісті түрде және мүмкіндігінше қысқа мерзімде беру мақсатында нұсқаулар беру).
5. Шығыстарды реттеу: ұсынылған іс жүргізу әрекеті үнемді ма, талап мөлшерін есепке алу («тепестік»).

Лорд Вульф бұл өкілеттікке былай түсініктеме берді:

«...судьялар өздерінде бар кең құқықтарды адал және әділ жүзеге асыру үшін сенімді пайдалануы тиіс... [Апелляциялық соттар] егер судьялар өз өкілеттіктерін тиісті қағидаттарды қандай да бір бұза отырып жүзеге асырғаны дәлелденсе ғана араласуға тиіс».

Тарап істі басқаруға қатысты сот актісіне апелляция беру үшін рұқсат алуы тиіс, бірақ мұндай рұқсат алу оңай болмайды. Апелляциялық соттар, Н. Эндрюс, мұндай шешімдер негізінде дұрыс емес жағдайларды қоспағанда, елеулі пиететі бар судьялардың басқарушылық шешімдеріне қарауға дайын.

4. КОММЕРЦИЯЛЫҚ СОТТА ІС БАСҚАРУ

Коммерциялық сот-корольдік орындықтың (Queen 's Bench Division) бір бөлігі. Оның өзіндік толық іс жүргізу кодексі бар – «теңіз істері жөніндегі сот және коммерциялық сот үшін Нұсқаулық» деп аталады. Оның судьялары істі қарау басталғанға дейін, оның ішінде Істі басқару мәселелері бойынша берілген барлық өтініштерді қарайды.

Бұл корольдік орындығы бөлімшесінің жалпы тәжірибесімен қарама-қайшы, онда Жоғары Сот төрелігі сотының судьялары (қатардағы судьялар) әдетте азаматтық процеске тек қарау сатысында ғана кіріседі, ал іс жүргізу мәселелері жөніндегі судьялар (Masters) істі қарау басталғанға дейін туындайтын көптеген мәселелерді қарайды.

Талқылау басталғанға дейін екі маңызды тыңдау өтеді:

- іс жүргізу бойынша конференция (жиын);
- тыңдау басталғанға дейін материалдарды зерттеу (pre-hearing review).

Коммерциялық соттың бұрынғы судьясы Сэр Ричард Айкинс (қазіргі уақытта – апелляциялық сот мүшесі) процестің тиімділігі мен осы маңызды сот органында басымдықтарды белгілеу қажеттілігін атап өтті. Оның коммерциялық соттың әсерлі тарихын ғылыми зерттеу күрделі және ұзақ талқылаумен құрылған түбегейлі іс жүргізу проблемаларының маңызды талдауы болып табылады. 2009 ж. коммерциялық соттарға арналған Басшылық «Негізгі сипаттамалары».

... «Істі басқару құрамына мыналар кіреді»:

1. Істің мән-жайы жазылған құжаттармен алмасу белгіленген немесе бақыланатын мерзім ішінде жасалатын болады.
2. Іс бойынша Меморандум, шешілуге жататын мәселелер тізімі және Істі басқару жөніндегі папка істің ерте сатысында жасалады.
3. Іс жөніндегі меморандумға, шешілуге жататын мәселелер тізбесіне және Істі басқару жөніндегі папкаға өзгерістер мен жаңартулар енгізілетін болады.
4. Сот мәселелер тізбесін өзі бекітеді немесе жасайды және осы мақсаттар үшін тараптар мен олардың өкілдерінің жәрдемін талап ете алады.
5. Істі басқару жөніндегі міндетті конференция (отырыс), егер ол бұрын өткізілмеген болса.
6. Істі басқару жөніндегі бірінші конференцияда сот (қажет болған жағдайда) іске туындаған мәселелерді және іске қатысушы адвокаттармен істің қажеттілігін талқылайды. Сот іс қарау басталғанға дейін іс-әрекеттер кестесін жасайды және қажетті деп санайтын нұсқаулар береді.
7. Істің мән-жайлары баяндалған құжаттар берілгеннен кейін тараптар дәлелдемелерді ашу кестесін

немесе кестені беруге тиіс.

8. Іс қозғалысын бақылау күніне дейін тараптар іс қозғалысы туралы ақпараттық парақтарды пайдалана отырып, іс қарау басталғанға дейін олардың іс-қимылдар кестесін сақтауы туралы есептерді сотқа береді.
9. Істің қозғалысын бақылау күніне немесе осы күннен кейін қысқа мерзімде судья (тыңдауды өткізбей) істің қозғалысын зерделейді және қажет деп санайтын одан әрі нұсқаулар береді.
10. Егер іс қозғалысын бақылау күніне барлық тараптар олардың талқылауға дайын екенін хабарласа, барлық тараптар іс қарау басталғанға дейін іс-әрекеттерге қатысты анкетаны толтырады.
11. Көптеген істерде тексеру іс қарау басталғанға дейін жүргізілетін болады; мұндай жағдайларда Тараптар оны соттың қарауы үшін іс қарау кестесінің жобасын әзірлеуі тиіс.
12. Істі талқылау барысында істі қараудың болжамды ұзақтығына қатысты, оның ішінде істі қарау басталғанға дейін судья материалдардың қандай санымен танысуға тиіс екендігіне қатысты тұрақты тексерулер жүргізілетін болады.

5. САНКЦИЯ ІС ЖҮРГІЗУ ТӘРТІБІ

Іс жүргізу талаптарын бұзғаны үшін негізгі Санкциялар:

- 1) Істі қарауды тоқтата тұру;
- 2) Шығыстарды бөлу туралы бұйрықтар;
- 3) Талап арызды немесе оған қарсылықты толық немесе ішінара алып тастау.

Бұйрықты немесе мәжбүрлеу шараларын бұзу сотты құрметтемеушілік ретінде бағалануы және басқалардың ішінде мүлікке билік етуге тыйым салуды қабылдауға әкеп соғуы мүмкін.

Бірақ Адриан Цукерман соттар іс бойынша өз өкілеттіктерін тәуелсіз және өте өрескел пайдаланғанын көрсетті. Атап айтқанда, ол іс жүргізу бұзушылықтарына шектен тыс зиян келтіретінін көрсетеді.

Оның пікірінше, Істі басқару шеңберінде қабылданған процессуалдық нормалар мен арнайы бұйрықтар сақталмаған жағдайда соттар тараптар мен олардың заңгерлерін Жауапкершіліктен босатпауы тиіс.

Қарсылық ретінде «процессуалдық әділдік» принципін қолдану маңызды деп айтуға болады. Процестік бұзушылықтардың маңыздылығы әртүрлі болуы мүмкін. Олар сондай-ақ әртүрлі дәрежеде «жанама» әсер етеді немесе көрсете алады, яғни сол «тізбеден» басқа да іс қарауларда «істің барысын» бұзады.

6. ТАРАПТАРДЫҢ ДӘЛЕЛДЕМЕЛЕРДІ ДАЙЫНДАУЫ

Факт мәселелері бойынша нақты куәларды тарту туралы шешімді және нақты жазбаша дәлелдемелерді пайдалану туралы шешімді Тараптар қабылдайды. Дәлелдеу ауыртпалығы талапкерге жатады.

Мысалы, ол жауапкердің шартты бұзғанын, ақылға қонымды сақтық танытпағанын немесе өзге де құқыққа қарсы әрекет жасағанын дәлелдеуі тиіс.

Жауапкер өзінің дәлелдеріне қатысты дәлелдеу ауыртпалығын көтереді, мысалы ол талапкер өз шығындарын «азайту» үшін ақылға қонымды іс-әрекет жасамағанын дәлелдеуі тиіс. «Стандарт», яғни азаматтық істердегі дәлелдеудің қабылданған деңгейі немесе шегі соттың пікірі бойынша, тиісті дәлел» Үқтималдықтар ара-қатынасына « (on the balance of probabilities) сүйене отырып негізделуі болып табылады.

Қылмыстық істерде дәлелдеудің жоғары стандарты – «ақылға қонымды күмәндардың болмауы» (beyond reasonable doubts) қабылданды. Алайда, жауапкермен жасалған Азаматтық құқық бұзушылық неғұрлым ауыр болса, сот талап етуі мүмкін. Азаматтық істер бойынша Соттар балаларға жасалған шабуыл және алаяқтық туралы істерге неғұрлым дәйекті дәлелдер беру қажеттігін атап өтті.

Англияда « дәлелдерді жинау «және» дайындықты Тараптар бақылайды және Істі басқару шеңберіндегі нұсқаулармен ғана реттеледі. Тиісінше, сот тараптарды нақты куәларды шақыруға және нақты құжаттарды ұсынуға мәжбүрлемейді.

Тараптар іс үшін нақты сарапшыларды да таңдайды. Жалпы құқық жүйесі әділ сот қарсыластар ұсынған дәлелдерді тыңдай отырып, нақты дауда жеңімпазды анықтайды деп болжайды.

АСЕ жүйесі бойынша сот өзінің «жауап беретін» және «жауап беретін» функциясын сақтайды. Бірақ қазіргі заманғы судья азаматтық істе процесс барысын бақылауға және істің тиісті дәрежеде жүргізілмеуін, негізсіз күрделенбеуін және неғұрлым күшті тараптың пайдасына теріс пиғылды беймәлім еместігін қамтамасыз етуге міндетті (бұл соңғы мақсат «тараптардың тең құқылығы» немесе «іс жүргізу теңдігі»

ретінде белгілі).

Сот істе айғақтар беретін куәлардың санын шектеуге құқылы. Бұл өкілеттілік абай және артық қатерсіз пайдаланылуы тиіс.

Сондай-ақ сот куәлардың айғақтарын қарауға сот отырысында жұмсалуды мүмкін уақыт шегін белгілеуге құқылы.

Әрбір тарап әдетте факт мәселелері бойынша Тараптардың жеке айғақтарын қоса алғанда, факті мәселелері әрбір куәға қатысты жазбаша куә айғақтарын береді (Англияда іс қарау тарапы өзінің жеке ісінде куә болуы мүмкін). Куә, егер оның айғақтары жазбаша түрде жасалған және биліктік басталғанға дейін екінші Тарапқа жіберілген жағдайда ғана тыңдалуы мүмкін.

Судьядан істі қарау басталғанға дейін куәгерлік айғақтарды оқиды деп күтілуде. Әрбір тарап «факті мәселелері бойынша куә» ретінде айғақтар, яғни оның көргені немесе естігені туралы айғақтар беруге құқылы. Тараптардың айғақтары куә айғақтарының нысаны болуға тиіс. Талқылау барысында бұл айғақтар ауызша сұрау арқылы толықтырылуы мүмкін.

7. САРАПШЫЛАРДЫҢ КӨРСЕТКІШТЕРІ

1998 ж. АСЕ қабылданғанға дейін үш мәселе болды:

- тараптар тартқан куәгерлер сарапшылардың объективтілігін жоғалтуға және осы тараптың пайдасына өз есептерін жасауға бейімділігі;
- нақты іске қатысушы сарапшылардың санын, әсіресе сарапшылардың қатысу дәрежесінің және істің құндылығының немесе маңыздылығының сәйкестігін қамтамасыз ету мақсатында бақылау қажеттілігі;
- бай және кедей тараптардың тең құқықтылығын қамтамасыз ету қажеттілігі.

Ағылшын құқығы «бірыңғай бірлесіп тағайындалған сарапшыны», тараптардың сарапшыларын немесе сот отырыстарын пайдалана отырып сарапшылардың айғақтарын ұсынуға мүмкіндік береді.

Сот сарапшыларды пайдалануды шектеуі мүмкін. Ол тараптардан «бірыңғай бірлесіп тағайындалған сарапшыны» тағайындау туралы келісім жасасуды талап ете алады.

Алайда күрделі істерде бұрынғысынша «Тараптар тағайындаған» сарапшылармен дәстүрлі жүйе қолданылады. Бұл тараптарға өз «қарсылас» сарапшыларын таңдауға мүмкіндік береді. АСЕ жүйесіндегі негізгі ереже сарапшының айғақтары тек соттың рұқсатымен ғана іске ұсынылуы мүмкін.

«Бірыңғай бірлесіп тағайындалған сарапшыларды» пайдалану АСЕ жүйесінің басты жаңалығы болып табылады. Аталған сарапшылар, АСЕ жүйесіндегі барлық сарапшылар сияқты, бірінші кезекте, сот алдында олар шынайы дұрыс деп санайтын айғақтар беруге міндетті.

8. ДӘЛЕЛДЕМЕЛЕРДІ АШУ: НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕР

Талап қойғанға дейін ашу жүйесі және сот талқылауына дейін ашу жүйесі даудың әрбір Тарабы тиісті ақпаратқа қол жеткізе алатындай болуға бағытталған, олай болмаған жағдайда Тараптардың бірі ғана белгілі болады.

Өзара ашу ақпаратқа тең қол жеткізуді қамтамасыз етеді, дауларды жақсы шешуге ықпал етеді және «сот тұзағын» болдырмауға мүмкіндік береді (тарап соңғы отырыста кенеттен ашылған дәлелдемелерге тиісті түрде жауап бере алмайтын кезде).

Талқылау басталғаннан кейін әрбір Тарап өзінің дәлелдерін негіздейтін немесе екінші Тарапқа көмектесе алатын құжаттардың тізбесін дайындауы тиіс. Тарап осы құжаттардың тізбесін («ашу») ұсынуға және екінші Тарапқа оларды зерделеу мүмкіндігін беруге міндетті.

Бұл ақпарат әлі дәлел болып табылмайды: егер ол істі қарау немесе өзге де «отырыс» мақсаттары үшін Тараптардың бірі ұсынған жағдайда ғана дәлел болады.

«Стандартты ашу» мыналарды қамтиды:

1. А жағына тиісті құжаттар;
2. А тарабының өз позициясына қолайсыз әсер ететін құжаттар;
3. Тараптар позициясына қолайлы немесе қолайсыз әсер ететін құжаттар;
4. А тарабы осы жағдайда қолданылып жүрген практикаға сәйкес ашуға міндетті барлық өзге құжаттар.

«Стандартты ашу» мақсаттары үшін, құжат деген — кез келген ақпарат жазылған кез келген объект. Осы анықтамадан көрініп тұрғандай, ағылшын іс жүргізу құқығында пайдаланылатын «құжат» термині «жазбаша дәлелдеме» қазақстандық терминіне жақын.

Соттың бұйрығы бойынша ашылған ақпаратты алушы осы материалдарды тек ағымдағы талқылау мақсаттары үшін пайдалануға құқылы және оны басқа адамдарға таратуға құқығы жоқ. Сондықтан «түспатүс келетін міндеттемеге» сәйкес: «құжат ашылған тарап құжатты тек ол ашылған талқылау мақсаттары үшін ғана пайдалануға құқылы, бұған мынадай жағдайлар қосылмайды:

- 1) құжат сотқа оқылса, немесе оған ашық отырыста сілтеме жасалса;
- 2) сот оған рұқсат берсе;
- 3) құжатты ашқан тарап және құжат тиесілі тұлға оған келісім берсе.

Іс қарау басталғанға дейін өткізілетін отырыстардағы дәлелдемелер. Көрсетілген отырыстарда ауызша түрде дәлелдер іс жүзінде ұсынылмайды, бірақ бұл ережелермен формальды түрде ерекше жағдайларда рұқсат етіледі.

Осылайша, сот куәлардың ауызша айғақтарын тек сот талқылауы барысында алады. Мәжілістерде талқылау басталғанға дейін куә айғақтары қол сұғумен айғақтар нысанында беріледі. Тараптардың судьялары мен заңгерлері осы айғақтардың мазмұнын талқылай алады. Тек қана аз талап қоюлардың мәні бойынша сот талқылауының сатысына жететінін ескере отырып, отырыс іс қарау басталғанға дейін елеулі практикалық мәнге ие. Мұндай отырыстарда сот уақытша қамтамасыз ету шаралары немесе төлемдер туралы шешім қабылдай алады, талап-арызды немесе оған қарсылық (strike out) болдырмайды, сондай-ақ істі оңайлатылған тәртіппен шеше алады.

Пайдаланылған және ұсынылатын әдебиеттер

1. Кудрявцева Е.В. Гражданское судопроизводство Англии. - М.: Издательский дом «Городец», 2008.
2. Эндрюс Н. Система гражданского процесса Англии: судебное разбирательство, медиация и арбитраж / Пер. с англ.; Под ред. Р.М. Ходыкина. М.: Инфотропик Медиа, 2012. – 544 с.
3. Andrews N. Andrews on Civil Processes. Vol. I. Intersentia, 2013.